

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Сингаївська І.В.,

*к.психол.н., доцент, директор ННІ психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: irinas@krok.edu.ua,
ORCID: orcid.org/0000-0001-6802-0081*

Будь-яка компетентність формується як сукупність знань фахівця у професійній сфері, вмінь та навичок, здібностей, його фахової поведінки. Основою компетентності викладача вважається його вміння передати учням якісні знання та практичні навички, сформувати інтерес до предмету, навчити самостійно здобувати необхідні знання у майбутньому.

Під компетентністю розуміють інтегративну якість особистості, яка визначає коло її повноважень та функцій у сфері певної діяльності. Н. І. Лісова пропонує розглядати компетентність як єдність складових: досвідченість; авторитетність; уповноваженість особи, яка має право приймати рішення з визначеного кола питань; здатність добре розумітися на своїй справі; здібність розвивати, перебудовувати свою діяльність або створювати принципово нову [1].

Наше дослідження мало за мету вивчення особливостей формування професійної компетентності майбутніх викладачів психологічних дисциплін на етапі фахового навчання, тобто під час навчання в магістратурі за спеціальністю 053 «Психологія».

Формування професійної компетентності майбутніх викладачів психологічних дисциплін у ході їх професійного навчання доцільно здійснювати в чотири етапи:

1. Теоретичний етап – оволодіння майбутніх фахівців знаннями, системою психологічних понять.

2. Діагностичний етап – визначення особистісних якостей магістрантів-майбутніх фахівців; співставлення їх якостей з професійно важливими якостями викладача, аналіз ступеню відповідності особистості майбутнього фахівця вимогам професії; створення моделі професійного вдосконалення особистості шляхом розвитку особистісних якостей та оволодіння необхідними професійними вміннями та навичками.

3. Тренінговий етап – розвиток особистісних якостей, необхідних для професії викладача; оволодіння магістрантів вміннями та навичками, що забезпечать успішність їх діяльності, під керівництвом викладачів, тренерів.

4. Практичний етап – самостійне використання отриманих знань, умінь та навичок у власній життєдіяльності.

Перші три етапи формування професійної компетентності майбутніх викладачів психологічних дисциплін здійснюються під час аудиторних занять у закладі вищої освіти. Реалізувати ці етапи допомагає організація навчання з використанням як традиційних (лекційні, практичні, семінарські заняття), так і

інноваційних інтерактивних методів. До таких методів відносяться: тренінг, ділова та рольова гра, робота в мікро-групах (малих групах), мозковий штурм, дискусія, інтерактивна лекція, кейс-метод (аналіз реальних ситуацій) тощо [2].

Навчання, що базується на використанні таких методів, організовується з включенням у процес пізнання всіх магістрантів, які вже отримали необхідні професійні знання. Спільна навчальна діяльність полягає в тому, що кожен вносить свій особливий індивідуальний вклад, у ході роботи відбувається обмін знаннями, ідеями, поглядами, способами діяльності. Організовується групова, парна та індивідуальна робота, використовується проектна робота, робота з різними джерелами інформації.

Інтерактивні методи базуються на принципах: взаємодії, активності учасників, опори на груповий досвід, зворотного зв'язку. Створюється середовище освітнього спілкування, яке характеризується відкритістю, взаємодією учасників, рівністю їх аргументів, накопиченням спільного знання, можливістю взаємної оцінки та контролю. Викладач разом з новими знаннями веде магістрантів до самостійного пошуку. Активність викладача поступається місцем активності студентів, завданням викладача є створення умов для їх ініціативи [3].

Окремою дієвою формою професійного навчання, що забезпечує четвертий, практичний етап професійного навчання, є проходження практики безпосередньо в університеті, що дає можливість взяти участь у викладанні психологічних дисциплін студентам. Практика допомагає у формуванні професійно важливих якостей майбутнього викладача, професійної компетентності в цілому.

Формування професійної компетентності майбутніх викладачів психологічних дисциплін та успішність їх навчання на етапі безпосереднього професійного становлення залежить від багатьох чинників. Одним з головних є прагнення самого магістранта до вдосконалення, його активність, відкритість, бажання сформувати власну професійну компетентність. Важливим чинником є також рівень знань та вмінь професорсько-викладацького складу, якість організації практики майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

1. Лісова Н. І. Розвиток психолого-педагогічної компетентності вчителів у системі післядипломної освіти. Дис. канд. пед. наук: 13.00.04. К., 1996. 412 с.
2. Сингаївська І. В. Особливості використання інтерактивних методів у процесі вдосконалення психологічної компетентності керівників освітніх організацій. Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць. Голов. ред. В. В. Олійник. Вип. 13. К.: Геопринт, 2009. Ч. 2. С. 304-308.
3. Бондарчук О. І., Карамушка Л. М., Брюховецька О. В. Формування психологічної компетентності керівників освітніх організацій в умовах післядипломної педагогічної освіти: наук.-метод. посіб. (О. І. Бондарчук, Л. М. Карамушка, О. В. Брюховецька та ін.; за наук. ред. О. І. Бондарчук). К. : Наук. світ, 2012. 190 с.